

A YDYCH CHIN GWYBOD BETH YW YSTYR Y GEIRIAU HYN?

	Ydw	Nac ydw
Cyllid personol		
Incwm		
Gwariant		
Arian		
Siec		
Cerdyn debyd		
Cerdyn credyd		
Debyd uniongyrchol		
Archeb reolaidd		
Cynilion		
Credyd		
Benthyciad		
Llog		
Pensiwn		
Morgais		
Treth incwm		
Cerdyn siop		
Cyfrif cyfredol		
Cyfrif Cynilo Unigol (ISA)		
Cyllideb		
Gorddrafft		
Cyfradd Ganrannol Flynyddol (APR)		
Yswiriant		
Premiwm		
Polisi		

NERFUS

Hapus

DDIG

MAE MATERION
ARIANNOL YN GWNEUD
I MI DEIMLO'N...

Drist

HYDERUS

DDA
AMDANAF
FY HUNAN

DDIM MOR
DDA AMDANAF
FY HUNAN

SUT RYDW I'N DEFNYDDIO ARIAN O DDYDD I DDYDD:

☹️ Ddim rhy

😊 Eithaf

☺️ lawn

SUT RYDW I'N RHEOLI FY ARIAN GYDA CHYLLIDEB:

☹️ Ddim rhy

😊 Eithaf

☺️ lawn

SUT ALLA I GYNLLUNIO A CHYNILO AR GYFER Y DYFODOL:

☹️ Ddim rhy

😊 Eithaf

☺️ lawn

TAFLEN FYFYRIO

- Meddylwch am y deilliannau dysgu sy'n berthnasol i chi yn unig
- Ticiwch p'un ai rydych yn credu y'i gwnaethoch yn dda, neu a allech wella
- Ysgrifennwch syniad am sut gallech wella

Deilliant dysgu:	Fe wnes i hwn yn dda	Gallwn wella ar hwn	Gallwn wella trwy...
Nodi beth wyf yn gwybod a heb fod yn gwybod ynghylch cyllid personol			
Rhannu pa mor hyderus rwy'n teimlo ynghylch rheoli arian			
Trafod materion ariannol			
Meddwl am beth allwn i ddysgu a fyddai'n fy helpu i reoli fy arian nawr			
Meddwl am beth allwn i ddysgu a fyddai'n fy helpu i reoli fy arian yn y dyfodol			

Bydd angen cyfrif banc ar berson ifanc er mwyn ennill llog ar gynilion a medru defnyddio llyfr sieciau, cerdyn arian neu ddebyd a debyd uniongyrchol neu archeb sefydlog.

Mae'r rhan fwyaf o fanciau'n cynnig amrediad o gyfrifon ar gyfer cwsmeriaid, yn cynnwys pobl ifanc. Gall y rhain gynnwys cyfrifon sylfaenol sy'n cynnig cerdyn arian, y gellir ei ddefnyddio i godi arian ac mewn nifer gyfyngedig o siopau, neu mae rhai cyfrifon yn cynnig y dewis o gerdyn arian neu gerdyn debyd (weithiau bydd angen caniatâd rhiant i gael y rhain). Mae rhai cyfrifon i blant hŷn yn cynnig bancio symudol. Nid yw cyfrifon person ifanc yn cynnig gorddrafftiau, gan fod y rhain yn ffurf ar gytundeb credyd y gellir ei gymryd yn gyfreithiol gan bobl 18 oed a throsodd yn unig.

Gall cyfrifon myfyrwyr gynnig amrediad o wasanaethau i helpu'r rhai sy'n astudio mewn prifysgol neu goleg (os ydynt dros 18 oed). Y peth pwysicaf yw'r cyfleuster gorddrafft, sydd yn aml yn ddi-log, hyd at derfyn arian.

Mae cyfrifon i oedolion yn cynnwys cyfrifon sylfaenol a all fod yn rhydd o daliadau banc bob dydd ond nad ydynt efallai'n cynnig cyfleuster gorddrafft neu lyfr sieciau, a chyfrifon 'gwerth atodol' a all ddarparu amrediad o wasanaethau am ffi fisol, yn cynnwys sicrwydd yswiriant torri i lawr, yswiriant neu gynlluniau gwobrau teyrngarwch.

Mae debydau uniongyrchol ac archebion rheolaidd yn ffyrdd o wneud taliadau rheolaidd i drydydd person. Cyfarwyddyd yw archeb sefydlog a roddwch i'ch banc i dalu swm penodol ar gyfnodau penodol. Mae archebion sefydlog yn addas ar gyfer taliadau sydd yr un peth bob tro, fel morgais neu rent. Gellir gwneud y rhain i unrhyw drydydd person yn cynnwys unigolion. Debydau uniongyrchol yw eich cyfarwyddyd chi i'ch banc i gydnabod ceisiadau gan drydydd person am godi swm amrywiol o'ch cyfrif banc ar gyfnodau cytunedig. Maen nhw'n addas ar gyfer taliadau sy'n amrywio, fel biliau cyfleustodau. Dim ond sefydliadau 'yr archwiliwyd eu cefndir' all godi debyd uniongyrchol, ac nid unigolyn.

Gall pobl ifanc dan 18 oed ddefnyddio Paypal, y gwasanaeth talu a ddefnyddir ar eBay ac mewn mannau eraill ar y we, os ydynt yn defnyddio botwm Paypal i dalu gan ddefnyddio'u cerdyn debyd (ni ellir defnyddio cardiau arian yn y ffordd hon). Ond i agor cyfrif Paypal a thalu'n uniongyrchol o arian a roddir ynddo, mae'n rhaid i'r person fod yn 18 oed a throsodd.

Cerdyn talu yw cerdyn rhagdaledig sydd wedi'i 'lwytho ymlaen llaw' â swm penodol. Gall y defnyddiwr ddefnyddio'r cerdyn hyd at y terfyn hwn ble derbynnir y cardiau debyd neu gredyd cyfatebol. Maen nhw'n ffurf ar gerdyn rhodd ac nid ydynt yn darparu credyd. Bydd angen i ddefnyddwyr gyflawni gwiriad cadarnhau hunaniaeth i ddefnyddio'r ffurf hon ar dalu, a gellir ail-lwytho rhai cardiau, weithiau am ffi fechan. Gallwch ddefnyddio cerdyn rhagdaledig os ydych dan 18 oed ond gellid gosod cyfyngiadau ar y cerdyn o ran ble gellir ei ddefnyddio.

PWY ALL HELPUS?

Ceir amrediad o wefannau cymharu prisiau ac adolygu a all roi gwybodaeth ddefnyddiol am gynnyrch, siop (ar-lein neu stryd fawr) neu ddarparwr gwasanaeth. Mae llawer o wefannau hefyd yn darparu adolygiadau cwsmeriaid uniongyrchol ac adborth ar gynhyrchion.

Gall pobl ifanc ddefnyddio'r rhain i leihau'r risg wrth brynu, yn arbennig ar-lein. Yr ymagwedd fwyaf diogel yw ymchwilio'n eang a darllen adolygiadau a sylwadau o amrediad o ffynonellau ble bo'n bosibl.

Arian

Torrwch a rhanwch

Cerdyn arian

Torrwch a rhanwch

Cerdyn debyd

Torrwch a rhanwch

Cerdyn credyd

Torrwch a rhanwch

Cerdyn siop

Torrwch a rhanwch

Cerdyn rhagdaledig

Torrwch a rhanwch

Cerdyn rhodd

Torrwch a rhanwch

Siec

Torrwch a rhanwch

Debyd uniongyrchol

Torrwch a rhanwch

Archeb sefydlog

Torrwch a rhanwch

Siop gornel

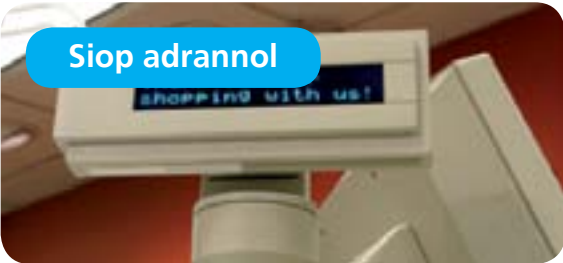
Torrwch a rhanwch

Uwchfarchnad

Torrwch a rhanwch

Siop adrannol

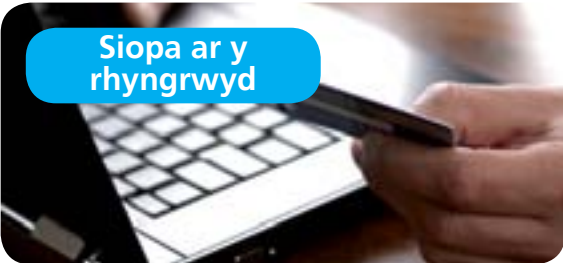
Torrwch a rhanwch

Marchnad

Torrwch a rhanwch

Siopa ar y
rhyngwrdd

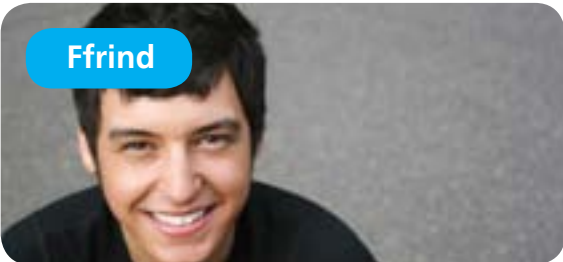
Torrwch a rhanwch

Siop ffonau symudol

Torrwch a rhanwch

Ffrind

Torrwch a rhanwch

ebay

Torrwch a rhanwch

FFURFLEN GAIS CYFRIF

Llenwch mewn llythrennau bras gan ddefnyddio inc du

UNRHYW
FANC

Eich manylion

Cyfenw:	<input type="text"/>	Mr / Mrs / Miss	<input type="text"/>
Enw cyntaf:	<input type="text"/>	Gwryw / Benyw	<input type="text"/>
Cyfeiriad cartref yn cynnwys cod post: <input type="text"/>			
<input type="text"/>			
Perchennog / Wedi'i rentu / Byw gyda rhieni: <input type="text"/>			
Rhif ffôn cartref:	<input type="text"/>		
Rhif ffôn symudol:	<input type="text"/>		
Cyfeiriad e-bost:	<input type="text"/>		
Dyddiad geni:	<input type="text"/>	Gwlad enedigol:	<input type="text"/>
Priod / Sengl:	<input type="text"/>		

Cyflogaeth (gadewch yn wag os nac yw'n berthnasol)

Swydd:	<input type="text"/>
Enw'r cyflogwr:	<input type="text"/>
Cyfeiriad y cyflogwr yn cynnwys cod post:	<input type="text"/>
Cyflog crynswth y mis:	<input type="text"/>
Amser yn y swydd hon:	<input type="text"/>

Banc presennol (gadewch yn wag os nac yw'n berthnasol)

Enw'r banc:	<input type="text"/>				
Cyfeiriad y Banc:	<input type="text"/>				
Math o gyfrif:	<input type="text"/>	Cyfredol:	<input type="text"/>	Cynilion/cadw:	<input type="text"/>

Manylion y cyfrif newydd

Math o gyfrif:	<input type="text"/>	Cyfredol:	<input type="text"/>	Cynilion/cadw:	<input type="text"/>
Llofnod enghreifftiol:	<input type="text"/>				
Datganiad: Rwy'n ardystio fod yr holl wybodaeth a roddir uchod yn gywir.					
Llofnod:	<input type="text"/>	Printiwch eich enw:	<input type="text"/>	Dyddiad:	<input type="text"/>

Teledu sgrin
wastad

Torrwch a rhanwch

Bwyd parti

Torrwch a rhanwch

Cot

Torrwch a rhanwch

Bag ysgol

Torrwch a rhanwch

Ffôn symudol

Torrwch a rhanwch

Wats

Torrwch a rhanwch

Chwaraewr
MP3

Torrwch a rhanwch

Sgwter

Torrwch a rhanwch

Siop annibynnol

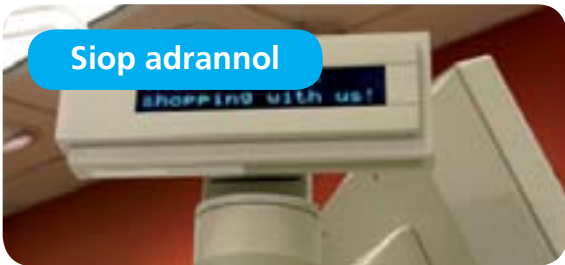
Torrwch a rhanwch

Uwchfarchnad

Torrwch a rhanwch

Siop adrannol

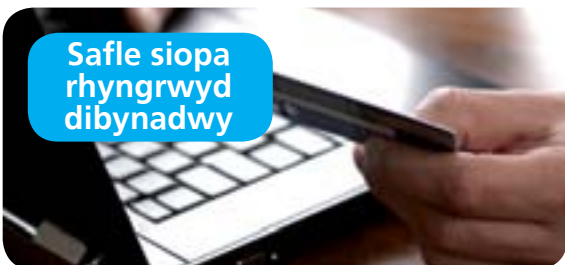
Torrwch a rhanwch

Marchnad

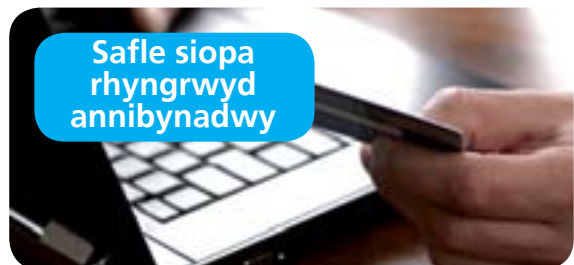
Torrwch a rhanwch

Safle siopa
rhynggrwyd
dibynadwy

Torrwch a rhanwch

Safle siopa
rhynggrwyd
annibynadwy

Torrwch a rhanwch

Ffrind

Torrwch a rhanwch

ebay

Torrwch a rhanwch

Pris

Torrwch a rhannwch

Ansawdd

Torrwch a rhannwch

Gwasanaeth
cwsmeriaid

Torrwch a rhannwch

Dewis

Torrwch a rhannwch

Brand a
statws

Torrwch a rhannwch

Gwarant

Torrwch a rhannwch

Gwasanaeth
ôl-werthu

Torrwch a rhannwch

Ad-daliadau a
chyfnewidiadau

Torrwch a rhannwch

TAFLEN FYFYRIO

- Meddylwch am y deilliannau dysgu sy'n berthnasol i chi yn unig
- Ticiwch p'un ai rydych yn credu y'i gwnaethoch yn dda, neu a allech wella
- Ysgrifennwch syniad am sut gallech wella

Deilliant dysgu:	Fe wnes i hwn yn dda	Gallwn wella ar hwn	Gallwn wella trwy...
Esbonio'r gwahaniaeth rhwng 'angen' a 'chwenychiad'			
Nodi cynnyrch sy'n diwallu fy anghenion			
Adnabod dylanwadau defnyddiol a diddefnydd arnaf wrth i mi brynu rhywbeth			
Rhestru rhai o'r meini prawf ar gyfer cynnyrch a dod o hyd i'r un sydd orau i mi			
Meddwl am ffyrdd eraill o ddefnyddio fy arian			
Meddwl am sut allwn i ddefnyddio fy arian i helpu i gyflawni rhywbeth yn y dyfodol			

TAFLEN FYFYRIO

- Meddylwch am y deilliannau dysgu sy'n berthnasol i chi yn unig
- Ticiwch p'un ai rydych yn credu y'i gwnaethoch yn dda, neu a allech wella
- Ysgrifennwch syniad am sut gallech wella

Deilliant dysgu:	Fe wnes i hwn yn dda	Gallwn wella ar hwn	Gallwn wella trwy...
Rhestru arian papur a darnau arian y DU			
Rhestru rhai o'r ffyrdd eraill o dalu am bethau			
Nodi'r gwahanol ffyrdd y gallaf dalu am bethau ar hyn o bryd			
Nodi pa ffurfiau ar dalu sydd angen cyfrif banc			
Disgrifio'r gwahaniaeth rhwng archeb sefydlog a debyd uniongyrchol			

TAFLEN FYFYRIO

- Meddylwch am y deilliannau dysgu sy'n berthnasol i chi yn unig
- Ticiwch p'un ai rydych yn credu y'i gwnaethoch yn dda, neu a allech wella
- Ysgrifennwch syniad am sut gallech wella

Deilliant dysgu:	Fe wnes i hwn yn dda	Gallwn wella ar hwn	Gallwn wella trwy...
Esbonio'r gwahaniaeth rhwng cyfrif cyfredol a chyfrif cynilo			
Nodi rhai o'r gwahaniaethau allweddol rhwng y cyfrifon a gynigir gan fanc			
Disgrifio pa wybodaeth ac ID sydd eu hangen arnaf i agor cyfrif			
Nodi'r terfynau ar godi arian, gwario neu orddrafftiau			
Cymharu cyfrifon i ddarganfod beth yw'r fargen orau i mi			

TAFLEN FYFYRIO

- Meddylwch am y deilliannau dysgu sy'n berthnasol i chi yn unig
- Ticiwch p'un ai rydych yn credu y'i gwnaethoch yn dda, neu a allech wella
- Ysgrifennwch syniad am sut gallech wella

Deilliant dysgu:	Fe wnes i hwn yn dda	Gallwn wella ar hwn	Gallwn wella trwy...
Nodi amrediad o lefydd ble gallaf brynu pethau cyffredin			
Esbonio rhai o'r risgiau a'r buddion wrth brynu mewn gwahanol lefydd			
Dewis y lle gorau i brynu gwahanol bethau			
Disgrifio sut alla i ddod o hyd i'r lle gorau i brynu rhywbeth			
Defnyddio meini prawf i ddewis y lle gorau i brynu rhywbeth.			

TAFLEN FYFYRIO

- Meddylwch am y deilliannau dysgu sy'n berthnasol i chi yn unig
- Ticiwch p'un ai rydych yn credu y'i gwnaethoch yn dda, neu a allech wella
- Ysgrifennwch syniad am sut gallech wella

Deilliant dysgu:	Fe wnes i hwn yn dda	Gallwn wella ar hwn	Gallwn wella trwy...
Cyfiawnhau sut fyddwn yn defnyddio swm o arian			
Esbonio sut allai rhodd o arian fy helpu i gynilo ar gyfer rhywbeth			
Cysylltu rhodd o arian â nod ariannol ar gyfer y dyfodol			

CHARLIE

Torrwch a rhannwch

Mae gen i noson allan fawr heno. Yn ffodus, galla i wario £40 o'm cynilion.

Rwy'n ennill £30 bob dydd Sadwrn. Rwy'n rhoi £15 mewn cyfrif cynilo yn fy manc lleol. Mae hyn yn golygu cadw golwg ar fy ngwario yn ystod yr wythnos, ond mae'n werth chweil.

Galla i ddefnyddio'r arian i brynu rhywbeth pwysig o bryd i'w gilydd. Mae hefyd yn golygu bod gen i ryw faint o arian hyd yn oed os na alla i weithio am rai wythnosau.

Torrwch y wybodaeth nad ydych eisiau ei chynnwys

SAM

Torrwch a rhannwch

Mae gen i noson allan fawr heno. Dim ond £5 sydd gen i, a dydy hyn ddim yn ddigon. Dwi ddim yn siŵr beth wnaif i.

Rwy'n ennill £30 bob dydd Sadwrn. Rwy'n gwario'r rhan fwyaf ohono ar fynd allan, neu ar ddrillad a phethau eraill. Rwy'n hoffi cael hwyl.

Rwy'n teimlo nad oes gen i fyth arian. Dwi ddim yn siŵr i ble mae'n mynd, ychwaith.

Torrwch y wybodaeth nad ydych eisiau ei chynnwys

SHARON

Torrwch a rhannwch

Rydw i eisiau prynu fy nghar cyntaf.
Rydw i wedi cynilo £1,500. Cymerodd
ddwy flynedd i mi wneud.

Dechreuais gynilo pan oeddwn yn un ar
bymtheg. Dim ond tua £15 yr wythnos
oedd angen i mi eu cynilo.

Roeddwn yn gwybod y byddai ennill arian
yn gadael i mi brynu pethau a chael hwyl.
Ond roedd hefyd rhywbeth roeddwn eisiau
gwneud yn y dyfodol, felly fe gyfrifais i faint
fyddai angen i mi ei gynilo. Os ydych yn ei
gynilo cyn i chi ei wario, dydych chi ddim yn
sylwi nad yw e' ddim yno.

Torrwch y wybodaeth nad ydych eisiau ei chynnwys

JENNY

Torrwch a rhannwch

Rydw i eisiau prynu fy nghar cyntaf.
Mae angen £1,500 arna i. Nid oes gen i
gynilion felly bydd angen i mi fenthycu'r
arian rhywsut.

Cefais waith pan oeddwn yn 16 oed.
Roeddwn yn byw am 'heddiw' a heb
feddwl ymlaen llaw.

Wrth edrych nôl rwy'n credu y dylwn fod
wedi meddwl am y dyfodol. Byddai peth
o'r arian hwnnw'n ddefnyddiol iawn
nawr. Mae benthyca arian yn golygu
y bydd y car yn costio mwy i mi yn y
pen draw.

Torrwch y wybodaeth nad ydych eisiau ei chynnwys

DAN

Torrwch a rhannwch

Rydw i newydd golli fy swydd. Rydw i wedi cael un arall, ond alla i ddim dechrau am fis.

Mae gen i gynilion 'diwrnod glawog'. Gallaf fyw ar y rhain nes bydd fy nghyflog newydd yn dechrau dod i mewn.

Fe wnes i gynilo rhyw ychydig bob wythnos nes bod gen i ddigon i fyw arno am dri mis.

Byddaf yn dechrau cynilo unwaith bydd fy swydd newydd yn dechrau, fel y bydd fy nghynilion 'diwrnod glawog' yn tyfu eto.

Torrwch y wybodaeth nad ydych eisiau ei chynnwys

KAYLA

Torrwch a rhannwch

Rydw i newydd golli fy swydd. Rydw i wedi cael un arall, ond alla i ddim dechrau am fis.

Bydd rhaid i mi ofyn am orddrafft mwy fel y bydd gen i arian i fyw arno nes bydd fy nghyflog newydd yn dechrau dod i mewn.

Rydw i'n wariwr, ac nid yn gynilwr. Rwy'n hoffi mynd allan a phrynu pethau newydd.

Fe ddylwn i ddechrau cynilo. Ond bydd yn rhaid i mi ad-dalu'r gorddrafft hwnnw'n gyntaf.

Torrwch y wybodaeth nad ydych eisiau ei chynnwys

Dyddiad _____

Cyfrif _____

Arian Parod _____

Sieciau Ac Aiti _____

£

0000001

Dyddiad _____

Talwyd i newn gan _____

LUNRHYWFANG

Cangen

K. M. COLLINS

Cyfansw'n Yr Arian Parod *
Sieciau Ac Aiti +

Cod Diddo'i'r Cangen Rhif Cyfrif Cod Traffodyn
88-88-88 12345678 00

£

Arian Papur £50
£20
£10
£5

Darnau Arian £2 Neu £1
Darnau Arian Eraill

I'f 0000001 I'f 88-88-88 12345678 I'f

Rydych yn blentyn
a hoffech agor
cyfrif gyda £1

Torrwch a rhanwch

Rydych yn 16 oed
a hoffech gael
mynediad heb rybudd
at eich cynilion

Torrwch a rhanwch

Hoffech dalu £25
y mis i gyfrif cynilo
yn awtomatig, o'ch
cyfrif cyfredol

Torrwch a rhanwch

Hoffech ddefnyddio
bancio ar-lein i gynilo

Torrwch a rhanwch

Mae gennych £2,000
i'w cynilo. Gallwch
adael eich arian am
flwyddyn.

Torrwch a rhanwch

Rydych eisiau cyfradd
llog sefydlog.

Torrwch a rhanwch

Rydych eisiau agor
ISA. Rydych eisiau
adenillion wedi eu
gwarantu o gyfradd
llog sefydlog. Gallwch
adael eich arian am
ddwy flynedd.

Torrwch a rhanwch

Rydych eisiau agor ISA
ond mae angen i chi
fedru cael mynediad
i'ch arian os bydd ei
angen arnoch.

Torrwch a rhanwch

Byddech yn hoffi agor
ISA buddsoddiad.

Torrwch a rhanwch

Rydych eisiau cael
yr ISA gyda'r gyfradd
llog orau.

Torrwch a rhanwch

Mis 6

Rydych yn gosod £50 mewn amlen. Cyfanswm eich cynilion yw:

Mis 5

Rydych yn gosod £50 mewn amlen. Cyfanswm eich cynilion yw:

Mis 4

Rydych yn gosod £50 mewn amlen.
Cyfanswm eich cynilion yw:

Mis 3

Rydych yn gosod £50 mewn amlen.
Cyfanswm eich cynilion yw:

Mis 2

Rydych yn gosod £50 mewn amlen.
Cyfanswm eich cynilion yw:

Mis 1

Rydych yn gosod £50
mewn amlen.
Cyfanswm eich
cynilion yw:

Mis 6

Fe enilloch chi £1.02 mewn llog y mis diwethaf. Rydych yn talu £50 arall i mewn. Cyfanswm eich cynilion yw:

Mis 5

Fe enilloch chi £0.82 mewn llog y mis diwethaf. Rydych yn talu £50 arall i mewn.

Cyfanswm eich cynilion yw:

Mis 4

Fe enilloch chi £0.61 mewn llog y mis diwethaf. Rydych yn talu £50 arall i mewn.

Cyfanswm eich cynilion yw:

Mis 3

Fe enilloch chi £0.41 mewn llog y mis diwethaf. Rydych yn talu

£50 arall i mewn. Cyfanswm eich cynilion yw:

Mis 2

Fe enilloch chi £0.20 mewn llog y mis diwethaf.

Rydych yn talu £50 arall i mewn.

Cyfanswm eich cynilion yw:

Mis 1

Rydych yn gosod £50 mewn
cyfrif cynilo sy'n ennill 5%
mewn llog bob blwyddyn.

Cyfanswm eich
cynilion yw:

Mis 6

Fe enilloch chi £0.61 mewn llog y mis diwethaf. Rydych yn talu £50 arall i mewn. Cyfanswm eich cynilion yw:

Mis 5

Fe enilloch chi £0.41 mewn llog y mis diwethaf. Rydych yn talu £50 arall i mewn.

Cyfanswm eich cynilion yw:

Mis 4

Fe enilloch chi £0.61 mewn llog y mis diwethaf. Rydych yn codi £100.

Cyfanswm eich cynilion yw:

Mis 3

Fe enilloch chi £0.41 mewn llog y mis diwethaf. Rydych yn talu

£50 arall i mewn. Cyfanswm eich cynilion yw:

Mis 2

Fe enilloch chi £0.20 mewn llog y mis diwethaf.

Rydych yn talu £50 arall i mewn.

Cyfanswm eich cynilion yw:

Mis 1

Rydych yn gosod £50 mewn
cyfrif cynilo sy'n ennill 5%
mewn llog bob blwyddyn.

Cyfanswm eich
cynilion yw:

Mae banciau, cymdeithasau adeiladu, undebau credyd a hyd yn oed uwchfarchnadoedd yn cynnig amrywiaeth eang o gyfrifon cynilo.

Cynlluniwyd rhai cyfrifon 'cynilo rheolaidd' er mwyn derbyn taliadau rheolaidd a gallant dalu llog uwch ar ddiwedd y cyfnod os na fyddwch yn codi arian.

Mae cyfrifon cynilo dim rhybudd yn gadael i chi gael eich arian pan fod ei angen arnoch. Efallai byddant yn cynnig cyfradd llog is neu efallai byddwch yn mynd i gosb. Gyda chyfrifon eraill, efallai bydd angen cyfnod rhybudd cyn i chi godi arian, fel 30 diwrnod.

Fel rheol, mae bondiau cynilo'n clymu eich arian am gyfnod penodol, ond maen nhw'n cynnig adenillion wedi eu gwarantu.

Mae cynilion seiliedig ar fuddsoddiad yn defnyddio'ch arian i brynu stociau a chyfranddaliadau. Efallai y cewch adenillion gwell, ond nid yw'r rhan fwyaf o'r cyfrifon yn gwarantu adenillion a gallech orffen gyda llai nag a roddoch i mewn.

Mae llog ar gynilion yn drethadwy i bobl dros 18 oed ac i'r rhai sy'n talu treth, ond mae Cyfrifon Cynilo Unigol (ISAs) yn cynnig ffordd o gynilo hyd at swm penodol bob blwyddyn, yn ddi-dreth. Mae ISA'n gweithredu fel 'gorchudd' o gwmpas cyfrif neu gynnyrch cynilo, felly ceir gymaint o amrywiadau o ISAs ag o gyfrifon cynilo: llog sefydlog, llog amrywiol, a seiliedig ar fuddsoddiad.

PWY ALL HELPŮ?

Gall pobl ifanc gael cyngor am gynilo gan amrediad o ddarparwyr. Cofiwch y bydd y darparwyr hyn yn awyddus i werthu eu gwasanaethau felly dylai pobl ifanc 'siopa o gwmpas'.

Ceir mwy o wybodaeth ynghylch elfennau sylfaenol cynilo ar:

www.debtcred.org.uk/materials.html (cliciwch ar fodiwl 5) ac ar:

www.moneymadeclear.org.uk/products/savings/savings.html

TAFLEN FYFYRIO

- Meddylwch am y deilliannau dysgu sy'n berthnasol i chi yn unig
- Ticiwch p'un ai rydych yn credu y'i gwnaethoch yn dda, neu a allech wella
- Ysgrifennwch syniad am sut gallech wella

Deilliant dysgu:	Fe wnes i hwn yn dda	Gallwn wella ar hwn	Gallwn wella trwy...
Disgrifio pam mae'n well cadw arian mewn cyfrif banc			
Disgrifio rhai o'r buddion tymor hir a byr o gynilo			
Disgrifio rhai o fanteision ac anfanteision cynilo			
Esbonio pam mae'n beth da i gynllunio am y dyfodol			
Cysylltu cynilion â'r anghenion fydd gen i ar wahanol gamau yn fy mywyd			
Defnyddio cynllun i gysylltu cynilion â'm nodau bywyd			

TAFLEN FYFYRIO

- Meddylwch am y deilliannau dysgu sy'n berthnasol i chi yn unig
- Ticiwch p'un ai rydych yn credu y'i gwnaethoch yn dda, neu a allech wella
- Ysgrifennwch syniad am sut gallech wella

Deilliant dysgu:	Fe wnes i hwn yn dda	Gallwn wella ar hwn	Gallwn wella trwy...
Nodi prif nodweddion cyfrif cynilo			
Esbonio sut alla i agor cyfrif a thalu arian i mewn			
Disgrifio'r gwahaniaeth rhwng cyfrif cynilo a chyfrif buddsoddi			
Nodi cyfrif cynilo da i'w agor			
Nodi cyfrif cynilo da i'w agor ar gyfer sicrwydd tymor hir			
Nodi cyfrif cynilo da i'w agor os wyf yn fodlon cymryd risg			

TAFLEN FYFYRIO

- Meddylwch am y deilliannau dysgu sy'n berthnasol i chi yn unig
- Ticiwch p'un ai rydych yn credu y'i gwnaethoch yn dda, neu a allech wella
- Ysgrifennwch syniad am sut gallech wella

Deilliant dysgu:	Fe wnes i hwn yn dda	Gallwn wella ar hwn	Gallwn wella trwy...
Nodi y gall llog helpu fy nghynilion i dyfu			
Rhestru rhai o'r ffactorau sy'n effeithio ar y gyfradd llog ar fy nghynilion			
Esbonio sut gall llog helpu fy nghynilion i gadw i fyny â chwyddiant			
Ymchwilio i gyfraddau llog			
Defnyddio cyfrifiannell llog ar y wefan			

Enw:

Wythnos yn dechrau:

Arian I MEWN (incwm)	Arian ALLAN (gwariant)
Swydd ran-amser:	Teithio:
Arian poced:	Mynd allan:
Anrhegion:	Ffôn:
Arall:	Cerddoriaeth/DVDs:
	Dillad:
	Bwyd:
	Cynilion:
	Arall:
CYFANSWM YR ARIAN I MEWN:	CYFANSWM YR ARIAN ALLAN:

Huw

Amdanaf i:

- Huw ydw i. Rwy'n 17 oed.
- Fe ges i 6 TGAU yn yr ysgol ac rydw i nawr yn y coleg yn astudio gosod trydanol.
- Rydw i eisiau dechrau prentisiaeth ar ôl hyn.

Beth sy'n dod i mewn?

- Rwy'n gweithio'n rhan-amser mewn siop leol: 3 awr bob nos Fercher a nos lau, ac 8 awr bob dydd Sadwrn. Rwy'n cael £3.50 yr awr.
- Rydw i hefyd yn cael lwfans cynhaliaeth addysg (LCA) o £20 yr wythnos.

Sut rwy'n ei wario:

- Bws i'r coleg (1.5 milltir) £2 y diwrnod
- Cinio yn y coleg £2 y diwrnod
- Galwadau ffôn symudol £6 yr wythnos
- Mynd allan £25
- Dillad £10

A allwch chi fy helpu?

- Dwi ddim yn cadw i fyny gyda'r cwrs. Gallwn i golli fy LCA.
- Mae angen prynu ffôn newydd arna i, a fydd yn costio £75.

BETH FYDDECH CHI'N EI WNEUD? HELPWCH HUW I REOLI EI GYLLIDEB!

Arian i mewn

Arian allan

Lorraine

Amdanaf i:

- Lorraine ydw i. Rwy'n 17 oed.
- Rwy'n astudio yn yr ysgol ar gyfer fy lefel A.
- Rydw i eisiau mynd i'r brifysgol.

Beth sy'n dod i mewn?

- Rwy'n gweithio'n rhan-amser mewn siop trin gwallt leol: 8 awr bob dydd Sadwrn. Rwy'n cael £3.50 yr awr.
- Mae fy rhieni yn rhoi £20 yr wythnos i mi hefyd, i'w gynilo ar gyfer bod yn fyfyrwraig.

Sut rwy'n ei wario:

- Galwadau ffôn symudol £8 yr wythnos.
- Mynd allan £15.

A allwch chi fy helpu?

- Rydw i eisiau mynd ar wyliau gyda ffrindiau. Bydd yn costio £200. Mae gen i chwe mis i gynilo.

BETH FYDDECH CHI'N EI WNEUD? HELPWCH LORRAINE I REOLI EI CHYLLIDEB!

Arian i mewn

Arian allan

Raheem

Amdanaf i:

- Raheem ydw i. Rwy'n 19 oed.
- Rwy'n gweithio fel clercc banc dan hyfforddiant ac rwy'n rhentu ystafell gan deulu ffrind i mi.

Beth sy'n dod i mewn?

- Rwy'n cael £250 yr wythnos.
- Didynnir £45 ar gyfer treth ac yswiriant gwladol.

Sut rwy'n ei wario:

- Ystafell a brecwast £300 y mis
- Mynd allan £150
- Bwyd £100
- Dillad £150

A allwch chi fy helpu?

- Mae angen i mi gynilo i gael car. Mae angen tua £2,000.
- Bydd rhedeg y car yn costio:
  - £200 mis am yswiriant
  - £50 am danwydd
  - £50 tuag at dreth ffordd, triniaeth ac MOT

BETH FYDDECH CHI'N EI WNEUD? HELPWCH RAHEEM I REOLI EI GYLLIDEB!

Arian i mewn

Arian allan

Glynys

Amdanaf i:

- Glynys ydw i. Rwy'n 16 oed.
- Ges i ddim un TGAU yn yr ysgol felly rwy'n rhoi cynnig arall arni yn y coleg.

Beth sy'n dod i mewn?

- Rwy'n cael lwfans cynhaliaeth addysg (LCA) o £20 yr wythnos.
- Rwy'n gweithio mewn siop prydau parod 4 noswaith yr wythnos, am 3 awr bob nos. Rwy'n cael £3.00 yr awr.

Sut rwy'n ei wario:

- Rwy'n rhoi £10 yr wythnos i mam i helpu gyda'r bwyd
- Galwadau ffôn symudol £4 yr wythnos
- Dillad £5 yr wythnos
- Mynd allan £10 yr wythnos

A allwch chi fy helpu?

- Rydw i eisiau addurno fy ystafell wely. Does dim arian gan mam am hyn. Rydw i eisiau gwneud o leiaf un peth y mis:
  - Paent £10
  - Llenni £20
  - Dillad gwely: £20
  - Ryg £15

BETH FYDDECH CHI'N EI WNEUD? HELPWCH GLYNYS I REOLI EI CHYLLIDEB!

Arian i mewn

Arian allan

Rhan-amser gyda CYG yn unig

Cwmni: UnrhywFusnes Cyf				Tâl: 279	
				Cyfnod talu: 01-02/2011 – 28/02/2011	
Cyflogai: Sam Smith. Rhif Cyf. Yswiriant Gwladol: AB 12 34 56 C		Cod YG A	Cod treth 647L	Wythnos / Mis 11	Dyddiad tal 23/02/11
Disgrifiad Swm	Cyfradd	Disgrifiad Swm		Cyfansymiau yn ystod y flwyddyn	
Cyflog 541.67	1.00	CYG gweithiwr	7.22	Cyfanswm y cyflog	5,009.71
				Cyflog trethadwy	5,009.71
				Treth a dalwyd CYG	57.76
		Cyfraniadau cyflogwr		Y cyfnod hwn	
Sam Smith 12 UnrhywStryd UnrhywDref Cymru		CYG gweithiwr	7.22	Cyflog trethadwy	541.67
				Crynsrth ar gyfer YG	541.67
				Cyfanswm y cyflog	541.67
				Cyflog net cymh	541.67
				Cyflog net	534.45

Llawr amser gyda PAYE a phensiwn

Cwmni: UnrhywFusnes Cyf				Tâl: 279	
				Cyfnod talu: 01-02/2011 – 28/02/2011	
Cyflogai: Sam Smith. Rhif Cyf. Yswiriant Gwladol: AB 12 34 56 C		Cod YG A	Cod treth 647L	Wythnos / Mis 11	Dyddiad tal 23/02/11
Disgrifiad Swm	Cyfradd	Disgrifiad Swm		Cyfansymiau yn ystod y flwyddyn	
Cyflog 2,000.00	1.00	Treth PAYE	299.20	Cyfanswm cyflog	16,000.00
		CYG gweithiwr	169.84	Cyflog trethadwy	16,000.00
		Pensiwn	48.00	Treth a dalwyd CYG	2,394.60 1358.72
		Cyfraniadau cyflogwr		Y cyfnod hwn	
Sam Smith 12 UnrhywStryd UnrhywDref Cymru		CYG gweithiwr 7.22		Cyflog trethadwy 2,000.00 Crynsrth ar gyfer YG 2,000.00 Cyfanswm y cyflog 2,000.00 Cyflog net cymh	
				Cyflog net 1,482.96	

Cynllun yw cyllideb ar gyfer sut fydd rhywun yn gwario'u harian, yn seiliedig ar faint sy'n dod i mewn ganddynt. Bydd defnyddio cyllideb yn helpu rhywun i ddeall faint allan nhw ei wario bob dydd, wythnos, mis neu flwyddyn. Bydd cyllideb wedi'i mantoli'n helpu i osgoi dyled, cynllunio ar gyfer y dyfodol a chlustnodi blaenoriaethau ariannol.

Gall pobl ifanc helpu i fantoli cyllideb a chael deupen llinyn ynghyd trwy glustnodi meysydd ble maen nhw'n gwario gormod, neu fwy nag y gallant ei fforddio. Bydd cyllideb dda'n trefnu'r gwario mewn modd digon manwl fel y bydd hyn yn bosibl. Efallai bydd angen cymorth ar rai pobl ifanc i ddeall rhifau negyddol.

Gallai'r datrysiadau gynnwys cael hyd i fargen well, gwneud pethau'n wahanol (e.e. gwneud cinio, neu gerdded yn hytrach na defnyddio trafnidiaeth gyhoeddus), ac os oes angen, mynd heb bethau.

Cofiwch y gallai rhai pobl ifanc fod yn gwario arian ar eitemau fel alcohol, sigaréts neu gyffuriau, nad ydynt yn dymuno'u trafod – er y gallai'r gwariant hwn gael effaith sylweddol ar eu gallu i reoli eu hincwm.

Mae'n bwysig cynnwys cynilo o fewn cyllideb, hyd yn oed os mai ond ychydig a neilltuir. Dyma'r unig ffordd o ddiwallu anghenion ariannol neu nodau yn y dyfodol heb fynd i ddyled.

Mae'r dolennau gwe i'w defnyddio yn y gweithgareddau hyn yn cynnwys:

Deall slipiau cyflog: www.direct.gov.uk/cy/Employment/index.htm

Deall codau treth: www.hmrc.gov.uk/incometax/tax-codes.htm

Lwfansau treth incwm: www.hmrc.gov.uk/rates/it.htm

PWY ALL HELPUS?

Gall pobl ifanc gael cyngor cyllidebu a chymorth gyda phryderon arian gan:

Cyngor ar Bopeth

www.citizensadvice.org.uk a www.adviceguide.org.uk/cy/wales.htm

Y Gwasanaeth Cyngori Credyd Defnyddwyr

www.cccs.co.uk a 0800 138 111

The Site

www.thesite.org/homelawandmoney

TAFLEN FYFYRIO

- Meddylwch am y deilliannau dysgu sy'n berthnasol i chi yn unig
- Ticiwch p'un ai rydych yn credu y'i gwnaethoch yn dda, neu a allech wella
- Ysgrifennwch syniad am sut gallech wella

Deilliant dysgu:	Fe wnes i hwn yn dda	Gallwn wella ar hwn	Gallwn wella trwy...
Nodi sut mae arian yn dod i mewn i 'mywyd ac yn ei adael			
Rhestru pryniannau hanfodol ac anhanfodol			
Esbonio pam mae angen mantoli fy nghyllideb			
Disgrifio sut gallai fy nghyllideb newid pe bai fy amgylchiadau'n newid			
Nodi sut mae fy mhenderfyniadau ac arferion gwario'n effeithio ar fy nodau ariannol tymor hir			

TAFLEN FYFYRIO

- Meddylwch am y deilliannau dysgu sy'n berthnasol i chi yn unig
- Ticiwch p'un ai rydych yn credu y'i gwnaethoch yn dda, neu a allech wella
- Ysgrifennwch syniad am sut gallech wella

Deilliant dysgu:	Fe wnes i hwn yn dda	Gallwn wella ar hwn	Gallwn wella trwy...
Chwilio am eitemau ar daflen gyllideb a'u rhoi yn eu trefn flaenoriaeth			
Disgrifio sut gall cyllideb fy helpu i reoli fy ngwario			
Cysylltu cyllideb â nod ariannol tymor hirach			

TAFLEN FYFYRIO

- Meddylwch am y deilliannau dysgu sy'n berthnasol i chi yn unig
- Ticiwch p'un ai rydych yn credu y'i gwnaethoch yn dda, neu a allech wella
- Ysgrifennwch syniad am sut gallech wella

Deilliant dysgu:	Fe wnes i hwn yn dda	Gallwn wella ar hwn	Gallwn wella trwy...
Chwilio am swm y cyflog clir ar slip cyflog a nodi'r didyniadau oddi wrth fy nghyflog crynswth			
Cysylltu fy nghyflog clir â faint gallaf wario a phryd mae'r arian ar gael i mi			
Disgrifio'r didyniadau ar slip cyflog, yn cynnwys cyfraniadau pensiwn			
Defnyddio slip cyflog i gyfrifo cyflog crynswth a chlir blynyddol			
Nodi cod treth a chysylltu hwn â lwfans di-dreth			

1. Rwy'n gallu
benthyg arian

Torrwch a rhanwch

1. Mae angen i mi
fenthyca arian

Torrwch a rhanwch

2. Mae ar rywun
arian i mi nawr

Torrwch a rhanwch

2. Mae arna i arian nawr

Torrwch a rhanwch

3. Dyma'r credyd
a roddais

Torrwch a rhanwch

3. Dyma fy nyled

Torrwch a rhanwch

4. Rwy'n codi llog

Torrwch a rhanwch

4. Mae'n rhaid i mi
dalw llog

Torrwch a rhanwch

5. Mae fy nghyfradd llog
yn golygu y byddaf yn
derbyn mwy o arian nag
a fenthycais

Torrwch a rhanwch

5. Mae fy nghyfradd llog
yn golygu bod yn rhaid i
mi ad-dalu mwy o arian
nag a fenthycais

Torrwch a rhanwch

Gorddrafft

Mae eich banc yn caniatáu i chi wario arian nad oes gennych yn eich cyfrif.

APR o 19%

Torrwch a rhanwch

Benthyciad banc

Mae eich banc yn benthycio swm penodol i chi am gyfnod penodol.

APR o 10%

Torrwch a rhanwch

Benthyciad diwrnod talu

Benthyciad bach a fyddwch yn ei ad-dalu pan gewch eich tâl nesaf.

APR o 2500%

Torrwch a rhanwch

Darparwr benthyciad carreg y drws (trwyddedig)

Benthyciad a roddir fel arian parod ac a ad-delir yn wythnosol ar drothwy eich drws.

APR o 425%

Torrwch a rhanwch

Darparwr benthyciad didrwydded (usuriwr)

Benthyciad a roddir fel arian parod ac a ad-delir yn wythnosol ar drothwy eich drws, ond heb fod gan gwmni rheoledig.

APR o 800% - 8000%

Torrwch a rhanwch

Cerdyn credyd

Cerdyn talu sy'n caniatáu i berson ad-dalu beth sydd arnyn nhw fesul tipyn.

APR o 18%

Torrwch a rhanwch

Cerdyn siop

Cerdyn talu ar gyfer un siop, sy'n caniatáu i berson ad-dalu beth sydd arnyn nhw fesul tipyn.

APR o 25%

Torrwch a rhanwch

Hurbwrcasu

Rydych yn talu am rywbeth drwy swm bach bob mis neu wythnos ac rydych ddim ond yn berchen arno ar ôl i chi ad-dalu'r cyfan.

APR o 12%

Torrwch a rhanwch

Taliadau catalog

Rydych yn prynu o gatalog a thalu amdano mewn rhantaliadau wythnosol.

APR o 0% (os caiff ei ad-dalu o fewn 12 mis) - 29% (dros 2 - 3 blynedd)

Torrwch a rhanwch

Teulu neu ffrind

Rydych yn benthycio oddi wrth rywun rydych yn ei adnabod ac yn ei dalu nôl yn llawn, neu fesul tipyn.

APR o 0% - ?

Torrwch a rhanwch

Ar fenthyciad o £1,000

Hyd y benthyciad

	1 flwyddyn	3 blynedd	5 mlynedd	10 mlynedd	15 mlynedd	20 mlynedd
5%	£1,027	£1,077	£1,129	£1,266	£1,413	£1,569
10%	£1,053	£1,154	£1,262	£1,557	£1,887	£2,248
15%	£1,078	£1,231	£1,398	£1,867	£2,404	£2,995
20%	£1,102	£1,308	£1,536	£2,191	£2,947	£3,773
25%	£1,126	£1,385	£1,675	£2,523	£3,502	£4,557
30%	£1,149	£1,461	£1,815	£2,860	£4,058	£5,333

YMDOPI TAN DDIWRNOD TALU

James

Anghofiais fod yn rhaid i mi dalu bil cyfleustodau'r mis hwn. Rydw i wedi'i dalu, ond nawr does gen i ddim digon i bara nes i mi gael fy nhalu.

Mae angen £200 arna i am fwyd a £100 am y trip a addewais i'r plant.

Torrwch a rhanwch

Darparwr benthyciad carreg y drws

Gallaf fenthyg £300 i chi.

Mae'n rhaid i chi ad-dalu £25 yr wythnos am 20 wythnos.

Torrwch a rhanwch

Darparwr benthyciad diwrnod talu ar-lein

Gallwn fenthyg £300 i chi am bythefnos. Mae'n rhaid i chi dalu ni nôl cyn gynted ag y cewch eich talu.

Mae'n rhaid i chi ad-dalu £375.

Torrwch a rhanwch

Banc

Gallwn roi gorddrafft bach i chi o hyd at £300 nes byddwch yn cael eich talu.

Mae'n rhaid i chi dalu ffi o £5 a llog o £6 os ydych yn defnyddio'r £300 cyfan.

Torrwch a rhanwch

CAR NEWYDD?

Julia

Mae fy nghar yn hen ac mae newydd gostio £400 i'w atgyweirio. Rydw i eisiau un gwell! Rydw i wedi gweld un ar werth a fydd yn costio £3,000.

Rydw i'n credu y gallwn i fforddio ad-dalu £200 y mis. Alla i ddim cael benthyciad gan fy manc.

Torrwch a rhanwch

Darparwr benthyciad 1

Rydym yn fodlon benthyc £3,000 i chi ar APR o 51%.

Mae'n rhaid i chi wneud 30 tâl misol o £151.

Torrwch a rhanwch

Darparwr benthyciad 2

Rydym yn fodlon benthyc £3,000 i chi ar APR o 39%.

Mae'n rhaid i chi wneud 48 tâl misol o £124.27.

Torrwch a rhanwch

Darparwr benthyciad 3

Rydym yn fodlon benthyc £3,000 i chi ar APR o 29%.

Mae'n rhaid i chi wneud 18 tâl misol o £21.

Torrwch a rhanwch

MAE ANGEN SAIB ARNOM NI!

Sue a Rob

Mae angen saib arnom ni!
Rydym wedi cael blwyddyn
galed. Rydym mewn ôl-ddyled
ar rai biliau a benthyciad ac
mae hyn wedi gwneud i ni
deimlo'n isel.

Rydym wedi gweld gwyliau byr
sydd ddim ond yn costio £300.
Rydym yn credu y bydd yn
werth chweil.

Torrwch a rhanwch

Cerdyn credyd

Gallwch dalu am y gwyliau
gan ddefnyddio'ch cerdyn ar
APR o 19%.

Byddai ad-dalu'r arian hwn
dros 24 mis yn costio £15.21
yn ychwanegol bob mis.

Mae eich balans yn £2,500 yn
barod allan o uchafswm
o £3,000.

Torrwch a rhanwch

Hysbyseb benthyciad teledu

Rydym yn fodlon rhoi
benthyciad heb ei warantu
o £300 i chi ar APR o 47%.

Mae'n rhaid i chi wneud 24 tâl
misol o £19.51.

Torrwch a rhanwch

Brawd Rob

Rydw i'n fodlon benthyc
£300 i chi ond mae'n rhaid i
chi fy nhalu nôl o fewn tri mis.

Rydw i ddim ond yn gwneud
hyn oherwydd nad wyf yn
gwybod am eich dyledion eraill.

Torrwch a rhanwch

Cynllun rheoli dyled

- Beth yw hwn?
- Pwy all helpu gyda hwn?
- Sut fydd yn effeithio ar beth sydd arnoch?
- Sut fydd yn effeithio ar beth fyddwch yn ei ad-dalu?

Torrwch a rhanwch

Gorchymyn rhyddhad o ddyled

- Beth yw hwn?
- Pwy all helpu gyda hwn?
- Sut fydd yn effeithio ar beth sydd arnoch?
- Sut fydd yn effeithio ar beth fyddwch yn ei ad-dalu?

Torrwch a rhanwch

Cytundeb gwirfoddol unigol (IVA)

- Beth yw hwn?
- Pwy all helpu gyda hwn?
- Sut fydd yn effeithio ar beth sydd arnoch?
- Sut fydd yn effeithio ar beth fyddwch yn ei ad-dalu?

Torrwch a rhanwch

Benthyciad cyfnerthu

- Beth yw hwn?
- Pwy all helpu gyda hwn?
- Sut fydd yn effeithio ar beth sydd arnoch?
- Sut fydd yn effeithio ar beth fyddwch yn ei ad-dalu?

Torrwch a rhanwch

Methdaliad

- Beth yw hwn?
- Pwy all helpu gyda hwn?
- Sut fydd yn effeithio ar beth sydd arnoch?
- Sut fydd yn effeithio ar beth fyddwch yn ei ad-dalu?

Torrwch a rhanwch

Mae dyled yn disgrifio'r arian sydd ar berson dan gytundeb credyd, a allai fod yn fenthyciad anffurfiol gan ffrind, neu'n ffynhonnell ffurfiol o gredyd fel gorddrafft, gweddiill cerdyn credyd, benthyciad neu forgais. Mae'n bwysig gwahaniaethu rhwng dyled a debyd (term cyfrifo sy'n dynodi didyniad o falans banc – 'cardiau debyd' felly, y gellir eu defnyddio i dalu am bethau gan ddefnyddio'ch balans yn y banc).

Mae benthyciadau a chredyd yn gytundebau cyfreithlon ac maen nhw ddim ond ar gael i bobl dros 18 oed. Mae hyn hefyd yn golygu bod yn rhaid iddynt gael eu had-dalu gan amlaf. Yn groes i'r hysbysebu, mae'n anodd osgoi ad-dalu benthyciadau neu gredyd oni bai y gellir profi bod y darparwr benthyciad wedi camwerthu'r cynnyrch.

Fel rheol bydd llog ynghlwm wrth ddyled y mae'n rhaid ei ad-dalu, felly bydd y cyfanswm i'w ad-dalu'n fwy na'r swm a fenthycwyd. Mae'r Gyfradd Ganrannol Flynyddol (APR) yn mynegi'r llog hwn fel canran o swm y benthyciad a godir am bob blwyddyn gyfan. Mae'n caniatáu i bobl gymharu benthyciadau gyda gwahanol gyfraddau llog ac amodau.

Unwaith y byddant yn 18 oed, bydd teilyngodd credyd person yn cael ei raddio gan un o dair asiantaeth cyfeirio credyd. Hwn fydd eu sgôr credyd. Mae darparwyr benthyciadau'n defnyddio hwn i benderfynu p'un ai i gynnig benthyciad ai peidio, a pha gyfradd llog byddant yn ei chodi (gallai hon fod yn uwch i gwsmeriaid risg uchel, ac yn is i rai sydd â risg isel).

Gall benthyciadau fod yn rhai heb eu gwarantu neu wedi eu gwarantu, nid yw benthyciad heb ei warantu yn rhoi hawl i'r darparwr benthyciad dros eiddo'r benthyciwr fel ffordd o 'warantu'r' benthyciad trwy ddarparu rhywbeth y gall y darparwr benthyciad ei werthu i adennill unrhyw golledion. Bydd gan fenthyciadau heb eu gwarantu gyfradd llog uwch o'r herwydd. Bydd benthyciadau wedi eu gwarantu yn cymryd eitem (e.e. eiddo, neu gerbyd os mai benthyciad car neu feic ydyw) fel gwarant. Gall hyn gynnig cyfradd llog is ond mae'n rhoi'r benthyciwr mewn perygl o golli eu heiddo os na allant gynnal yr ad-daliadau.

PWY ALL HELPŮ?

Gellir cael cymorth dyled diduedd am ddim gan:

Cyngor ar Bopeth :

www.citizensadvice.org.uk am gysylltiadau lleol

www.adviceguide.org.uk/cy/wales.htm am gyngor dyled ar-lein

Llinell ddyled genedlaethol

www.nationaldebtline.co.uk neu radffôn 0800 808 4000

Dylai pobl ifanc ofalu nad ydynt yn gofyn am gymorth gan gwmnïau preifat a allai eu cyflwyno'u hun mewn ffordd debyg.

Mae tair asiantaeth cyfeirio credyd yn darparu sgorio credyd i'r darparwyr benthyciadau:

www.equifax.co.uk

www.experian.co.uk

www.callcredit.co.uk

Gallwch gael copi o'ch statws credyd, ond gall hyn gostio arian naill ai drwy dâl sengl neu ffi fisol.

TAFLEN FYFYRIO

- Meddylwch am y deilliannau dysgu sy'n berthnasol i chi yn unig
- Ticiwch p'un ai rydych yn credu y'i gwnaethoch yn dda, neu a allech wella
- Ysgrifennwch syniad am sut gallech wella

Deilliant dysgu:	Fe wnes i hwn yn dda	Gallwn wella ar hwn	Gallwn wella trwy...
Esbonio ystyr 'benthyca', 'dyled' a 'chredyd'			
Ystyried cynilo yn hytrach na benthyca			
Rhestru rhai o'r ffurfiau gwahanol ar fenthyg a dyled			
Nodi rhai o fanteision ac anfanteision y gwahanol ffurfiau ar fenthyca			
Rhoi ffurfiau ar ddyled yn eu trefn risg			
Awgrymu'r ffordd orau o fenthyca mewn gwahanol sefyllfaoedd			

TAFLEN FYFYRIO

- Meddylwch am y deilliannau dysgu sy'n berthnasol i chi yn unig
- Ticiwch p'un ai rydych yn credu y'i gwnaethoch yn dda, neu a allech wella
- Ysgrifennwch syniad am sut gallech wella

Deilliant dysgu:	Fe wnes i hwn yn dda	Gallwn wella ar hwn	Gallwn wella trwy...
Disgrifio rhai o'r cwestiynau pwysig i'w gofyn wrth feddwl am gymryd dyled			
Esbonio'r gwahaniaeth rhwng dyled y gallaf ei rheoli a dyled na allaf ei rheoli			
Cymharu cost y gwahanol fenthyciadau er mwyn cael hyd i'r fargen orau			
Nodi enghreifftiau o ddyled hydrin ac anhydrin			
Disgrifio sut gall gostyngiad mewn incwm effeithio ar eich gallu i ad-dalu benthyciad			

TAFLEN FYFYRIO

- Meddylwch am y deilliannau dysgu sy'n berthnasol i chi yn unig
- Ticiwch p'un ai rydych yn credu y'i gwnaethoch yn dda, neu a allech wella
- Ysgrifennwch syniad am sut gallech wella

Deilliant dysgu:	Fe wnes i hwn yn dda	Gallwn wella ar hwn	Gallwn wella trwy...
Disgrifio rhai o'r arwyddion rhybudd sy'n dangos na alla i ddim rheoli fy nyled			
Rhestru rhai o'r camau i'w cymryd i ddatrys problem gyda dyled, yn cynnwys gofyn am gymorth			
Clustnodi ffynhonnell leol o gymorth gyda dyled			
Disgrifio sut alla i ddeall fy sefyllfa cyn gofyn am gymorth			
Esbonio rhai o'r opsiynau pan fod dyled yn mynd yn anhydrin			

✂ Torrwch a rhannwch

Rydych yn prynu teledu mawr sgrin wastad yn ail-law drwy hysbyseb papur newydd. Rydych yn talu am y teledu mewn maes parcio.

Mae arnoch chi £250 i rywun. Rydych yn mynd i gwrdd â nhw heno yn y dref. Rydych yn codi'r arian mewn peiriant arian yng nghanol y dref, i'w roi iddynt yn ddiweddarach.

Mae angen £100 ar gydweithiwr er mwyn medru ymdopi tan ddiwrnod talu. Dydych chi ddim yn eu hadnabod yn dda ond efallai byddech yn creu argraff dda ar bobl os byddwch yn benthg yr arian iddyn nhw.

Rydych yn mynd allan i'r dref ar sbri. Rydych yn cadw'ch cerdyn debyd ym mhoced frest eich crys polo.

Mae ffrind yn dweud eu bod yn gwybod am enillydd sicr mewn ras geffylau yfory. Maen nhw'n mynd i'r siop fetio a gallant osod bet ar eich rhan. Os byddwch yn gosod bet mawr, cewch lond gwlad o arian!

Dim ond £20 sydd gennych i bara'r wythnos gyfan, ac mae'n rhaid i chi dalu am docynnau bws neu fyddwch chi ddim yn mynd i'r gwaith. Rydych yn cael testun yn eich gwahodd allan heno.

Rydych yn dyheu am gael siaced gan un o'r brandiau dillad awyr agored gorau, ond allwch chi ddim mo'i fforddio. Rydych yn gweld rhai mewn marchnad ac maen nhw'n rhad iawn – chwarter y pris arferol!

Rydych yn cael e-bost gan eich banc yn gofyn i chi anfon eich manylion mewngofnodi bancio symudol fel y gallant ddiweddarau eu cofnodion.

Rydych wedi dechrau ennill cyflog ac yn cael eich talu mewn arian parod.

Rydych yn cadw'ch arian yn y drôr wrth ochr eich gwely gan nad oes gennych gyfrif banc.

Mae angen car newydd arnoch i gyrraedd y gwaith. Mae'r arian yn brin ac rydych yn gweld un rhad yn yr hysbysebion am ddim.

Mae'r gwerthwr eisiau i chi gwrdd â nhw mewn maes parcio ac maen nhw ddim ond yn fodlon derbyn arian parod.

Mae ffrind yn gofyn i chi am ddeg punt. Fe wnaethon nhw hyn dro arall ac rydych yn dal i aros am ei gael yn ôl. Ond eich mêt gorau ydyn nhw a bydd hyn yn gadael iddyn nhw ddod allan gyda chi.

Rydych yn mwynhau gwario arian. Ond dydych chi ddim yn gwybod ble mae e'n mynd a does fyth arian ar ôl ar ddiwedd yr wythnos.

Rydych ar y ffordd allan i gwrdd â'ch gilydd. Mae gennych arian parod, eich cerdyn debyd a'ch ffôn symudol. Mae yna lwybr brys, i lawr stryd gefn heb ei goleuo. O'r braidd gallwch weld grŵp o bobl yn loetran yno.

Mae angen arian parod arnoch – yn gyflym. Rydych yn dod o hyd i beiriant arian. Mae'r slot cerdyn yn edrych yn wahanol, ond dydych chi ddim yn siŵr sut.

Rydych ar fin talu am jîns gan ddefnyddio'ch cerdyn debyd a'ch rhif PIN. Mae'n edrych fel pe bai'r person y tu ôl i chi'n edrych dros eich ysgwydd.

Dewis a defnyddio enwau
defnyddwyr a chyfrineiriau

Chwiliwch am:
cyfrinair gwan
cyfrinair cryf

Torrwch a rhanwch

Adnabod siop ar-lein ddiogel

Chwiliwch am:
siopa ar-lein diogel
https
gwefan ddiogel

Torrwch a rhanwch

Cyfrifiadur a rennir neu
gyhoeddus

Chwiliwch am:
defnyddio cyfrifiadur cyhoeddus

Ysbïwedd

Chwiliwch am:
atal ysbïwedd

Firysau cyfrifiadur

Chwiliwch am:
meddalwedd gwrthfirws
atal firws ar eich cyfrifiadur

Prynu drwy arwerthiant
ar-lein

Chwiliwch am:
diogelwch arwerthiannau rhyngrwyd
twyll arwerthiannau rhyngrwyd

Ebyst yn gofyn am roddion
neu'n addo anrheg am ddim

Chwiliwch am:
twyll e-bost
sgiamiau e-bost

Ebyst yn gofyn am fanylion
cyfrif personol

Chwiliwch am:
gwe-rwydo:
sgiamiau e-bost

Colli eich cyfrifiadur neu ffôn

Chwiliwch am:
lladrad cyfrifiaduron

Llinellau ffôn premiwm

Chwiliwch am:
twyll llinellau premiwm

Lladrad hunaniaeth - mae hwn yn fwyfwy cyffredin wrth i bobl fancio, prynu a gwerthu ar-lein.

Ebyst a thestunau ffug - mae'r rhain yn annog pobl i roddi i achos neu i anfon arian yn y gobaith o ennill gwobr.

Gwe-rwydo - nod y gweithgaredd hwn yw twyllo trwy ddenu defnyddwyr at dudalen we ffug ble maen nhw'n datgelu gwybodaeth bersonol.

Sgiamiau ar-lein - gwelir y rhain ar safleoedd e-fasnach ac arwerthu a'u nod yw cael arian heb drosglwyddo nwyddau neu wasanaethau cyfreithlon.

Ysbïwedd - yn aml caiff hwn ei lwytho i lawr o wefannau 'amheus', a gall gipio gwybodaeth breifat yn cynnwys manylion cardiau, enwau defnyddwyr a chyfrineiriau ar gyfer bancio a siopa ar-lein.

Firysau - gall y rhain rwydo defnyddwyr i dalu am feddalwedd gwrthfirws ffug er mwyn gwaredu meddalwedd problemus.

Gall pobl ifanc hefyd fod mewn perygl wrth ddefnyddio **cyfrifiaduron a rennir neu gyhoeddus** a thrwy **ladrad** eu ffôn neu gyfrifiadur.

Mae'r cyfeiriadau gwefan y gellir eu defnyddio yn y testun hwn yn cynnwys:

Get Safe Online:

www.getsafeonline.org

Action Fraud

www.actionfraud.org.uk

PWY ALL HELPŮ?

Fel uchod, gall pobl ifanc gael cyngor ynghylch twyll ar-lein ac e-fasnach ar Get Safe Online a gallant roi gwybod am dwyll a amheuir neu wedi'i gadarnhau ar Action Fraud.

TAFLEN FYFYRIO

- Meddylwch am y deilliannau dysgu sy'n berthnasol i chi yn unig
- Ticiwch p'un ai rydych yn credu y'i gwnaethoch yn dda, neu a allech wella
- Ysgrifennwch syniad am sut gallech wella

Deilliant dysgu:	Fe wnes i hwn yn dda	Gallwn wella ar hwn	Gallwn wella trwy...
Esbonio y gall rhai arferion ariannol a phryniannau fod yn llawn risg			
Disgrifio pa gamau alla i eu cymryd i leihau risgiau pan fyddaf yn trin ac yn defnyddio arian			
Rhestru rhai o'r ffynonellau gwybodaeth a all fy helpu i leihau risgiau gydag arian			
Esbonio sut gallai rhai cynhyrchion ariannol, fel buddsoddiadau, gario risg			

TAFLEN FYFYRIO

- Meddylwch am y deilliannau dysgu sy'n berthnasol i chi yn unig
- Ticiwch p'un ai rydych yn credu y'i gwnaethoch yn dda, neu a allech wella
- Ysgrifennwch syniad am sut gallech wella

Deilliant dysgu:	Fe wnes i hwn yn dda	Gallwn wella ar hwn	Gallwn wella trwy...
Disgrifio ffyrdd y galla i siopa ar-lein			
Rhestru sut alla i sicrhau y gallaf ymddiried mewn siop neu werthwr ar-lein a sut mae talu'n ddiogel			
Disgrifio sut mae cadw'n ddiogel wrth fancio ar-lein			
Rhestru rhai o'r ffyrdd y gallai 'sgiamwyr' fy nhargedu			
Nodi ym mha ffyrdd y gallwn fod mewn perygl o ladrad hunaniaeth a sut i ddiogelu fy hunaniaeth ar-lein			

Max

- 19 oed
- Mae'n gyrru car hŷn y mae wedi'i addasu gyda chorff a sgloodyn peiriant newydd.
- Mae ganddo iFfôn newydd.
- Mae'n rhentu ystafell. Mae ganddo deledu Plasma, chwaraewr Blu-ray, consol gemau, gliniadur a system theatr gartref.
- Mae'n mynd ar wyliau i Gyprus eleni.

Torrwch a rhanwch

Victoria

- Mae newydd brynu ei chartref cyntaf ac mae ganddi forgais.
- Mae newydd brynu dodrefn newydd ar gyfer ei chartref.
- Mae'n gyrru car 3 blwydd oed y mae'n ei ddefnyddio ar gyfer teithiau gwaith hir.
- Mae hi eisiau cael mynediad cyflym at feddygon a llawdriniaeth pe bai hi'n mynd yn glaf neu'n cael anaf.
- Mae'n mynd i sgïo eleni.

Hannah

- Mae ganddi forgais ar y cyd â'i gŵr. Hi yw'r prif 'benteulu' yn y cartref.
- Mae ganddi ddau blentyn ifanc a dau gi tras.
- Mae ganddyn nhw gar moeth newydd. Maen nhw'n bwriadu gyrru drwy Ffrainc a Sbaen ar wyliau eleni.
- Mae hi'n pryderu rhag ofn bydd ei boeler yn torri.

Dennis

- Rwy'n 60 oed. Dechreuais dalu arian i bensiwn pan oeddwn yn 20 oed – cyn gynted ag y gallwn ei fforddio.
- Rydw i wedi talu arian bob mis erioed. Rydw i wedi gwyllo fy mhensiwn yn tyfu dros 40 mlynedd.
- Pan fyddaf yn ymddeol dylai fod gen i ddigon i fyw bywyd cyffyrddus.

Torrwch a rhanwch

Richard

- Rwy'n 60 oed. Wnes i ddim dechrau fy mhensiwn nes i mi fod yn 40 oed. Roedd gen i ormod o bethau eraill i wario fy arian arnynt pan oeddwn yn iau.
- Rydw i wedi talu dwywaith gymaint o arian â Dennis bob mis, felly rydw i wedi cyfrannu gymaint ag a wnaeth ef at ei gilydd.
- Rwy'n poeni am pan fyddaf yn ymddeol. Ni fydd fy mhensiwn yn werth gymaint ag y dylai fod.

Chris

- Rwy'n 20 oed. Rydw i newydd gael swydd newydd sy'n talu £1,200 y mis. Ryw'n mynd â £988 adref.
- Mae fy nghyflogwr yn rhedeg cynllun pensiwn rhanddeiliaid ar ein cyfer. Maen nhw'n dweud y bydd y llywodraeth yn cyfrannu'r dreth a delais i ar fy nghyfraniadau.
- Mae angen i mi benderfynu faint o'm cyflog crynswth fydda i'n ei gyfrannu.
5% = £60 10% = £120 15% = £180

Erbyn cyrraedd 60 oed, mae Dennis a Richard wedi buddsoddi'r un swm o arian:

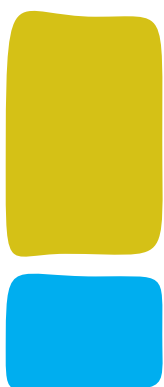

DENNIS

RICHARD

Onid mae buddsoddiadau Dennis wedi tyfu o lawer mwy na rhai Richard. Mae hyn oherwydd iddo ddechrau buddsoddi 20 mlynedd ynghynt. Mae ei adenillion wedi *adlogi* dros lawer mwy o flynyddoedd:

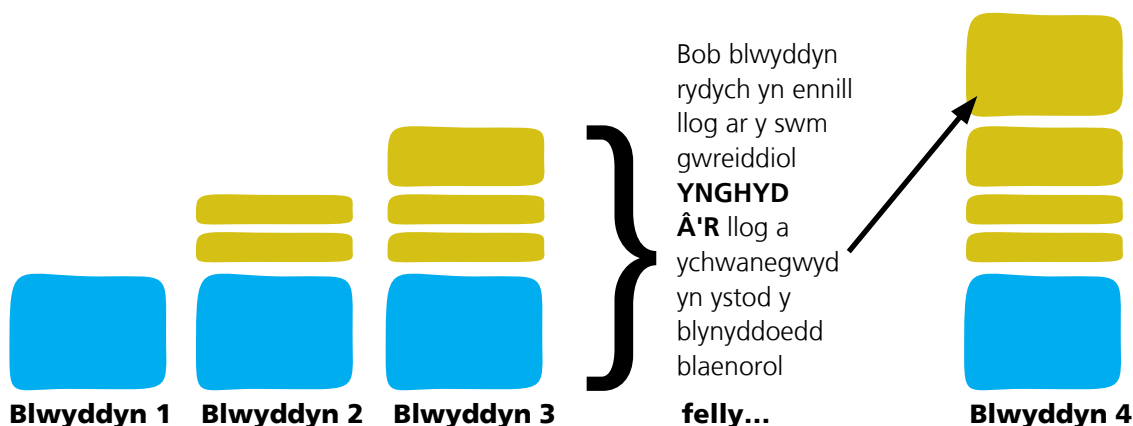

DENNIS

RICHARD

Mae *adlogi'n* disgrifio sut rydych yn ennill llog bob blwyddyn, nid yn unig ar y swm gwreiddiol, ond ar yr holl log a enilloch hyd hynny. Mae hyn yn berthnasol i adenillion a wnaethoch ar y farchnad stoc hefyd:

✂ Torrwch a rhannwch

**Rhent
£800**

**Trydan
£75**

**Nwy
£50**

**Dŵr a
charthion
£20**

**Yswiriant
cynnwys
£275**

**Llaeth a
bisgedi a
rennir
£5**

**Ffôn BT
£20**

**Ffôn
symudol
£10**

**Mynd
allan
£40**

**Dillad
£20**

**Teithio i'r
gwaith
£20**

**Cynilo
ar gyfer
gwyliau
£50**

**Bwyd
£140**

**Cinio yn y
gwaith
£10**

**Treth
cyngor
£120**

**Band
llydan
£15**

**Trwydded
deledu
£145**

**Anrhegion
£10**

**Tanysgrifiad
gemau
ar-lein
£30**

**Benthyciad
car
£200**

✂ Torrwch a rhannwch

Mae un ohonoch yn cael eich diswyddo oherwydd camymddwyn yn y gwaith. Bydd rhaid iddyn nhw aros chwe wythnos cyn byddant yn gallu hawlio budd-dal diweithdra.

Rydych yn torri rhai eitemau o ddodrefn wrth chwarae dwl. Mae'r perchennog yn codi £250 arnoch am rai newydd.

Mae rhywun yn torri i mewn drwy ddrws cefn yr oeddech wedi'i adael heb ei gloi. Maen nhw'n dwyn eich setiau teledu a'ch stereos. Mae'r cwmni yswiriant yn gwrthod talu allan oherwydd bod y drws wedi'i adael ar agor.

Mae rhywun eisiau uwchraddio i fand llydan cyflymach, ar gyfer hapchwarae ar-lein. Bydd hyn yn costio £30 y mis.

Mae rhywun yn cwyno am y ffordd y caiff y rhent ei rannu, oherwydd bod eu hystafell wely nhw lawer yn llai na'r rhai eraill.

Mae cariad rhywun yn symud i mewn am fis.

Fe wnaethoch chi gamgymeriad wrth ddarllen eich mesurydd. Mae arnoch chi £150 yn ychwanegol.

Bydd eich rhent yn cynyddu i £1,000 y mis.

Mae rhywun yn dal i fod heb dalu eu cyfran o gostau'r mis diwethaf.

Yswiriant

Mae yswiriant yn gynnwys ariannol sy'n rheoli risg. Yn syml, mae perchennog y polisi'n talu'r yswiriwr am gymryd y risg o dalu allan pe bai rhywbeth yn digwydd. Y premiwm yw'r swm a delir. Mae hwn yn dibynnu ar y risg rydych chi neu'r sefyllfa'n ei chynrychioli, a'r lefel o sicrwydd yswiriant rydych eisiau. Mae'r lefel o sicrwydd yn disgrifio dan ba amodau y bydd yr yswiriwr yn talu neu ddim yn talu. Manylir hyn yn y ddogfen bolisi, y mae'n bwysig eich bod yn ei darllen a'i deall. Mae'n bwysig yn gyfreithiol eich bod yn rhoi'r manylion cywir pan fyddwch yn gwneud cais, ac mae'n bwysig yn bersonol eich bod yn cael y lefel gywir o sicrwydd ar gyfer eich anghenion.

Pensiynau

Gallwch hawlio **pensiwn y wladwriaeth sylfaenol** pan fyddwch yn ymddeol. Rydych yn cymhwyso trwy dalu Cyfraniadau Yswiriant Gwladol (CYGau). Efallai byddwch hefyd yn gymwys i dderbyn **pensiwn y wladwriaeth ychwanegol** oni bai fod gennych pensiwn sy'n eich 'contractio' allan o hyn (mae hyn yn golygu bod y llywodraeth yn talu swm penodol bob blwyddyn i'r pensiwn arall hwn).

Gallwch hefyd ddewis a chodi un **pensiwn personol (preifat)** neu fwy. Bydd rhai cyflogwyr yn cynnig neu'n argymhell y rhain (**pensiynau personol grŵp**) ac efallai byddant yn talu cyfraniad. Bydd y darparwr yn hawlio gostyngiad yn y dreth ar eich cyfraniadau ac yn ei ychwanegu at eich cronfa. Gallwch ddewis sut caiff eich arian ei fuddsoddi o amrediad o ddewisiadau gan eich darparwr, er mwyn amrywio'ch risgiau a'ch adenillion posibl, neu gallwch adael iddyn nhw ddewis ar eich rhan.

Mae **pensiynau rhanddeiliaid** yn bodloni rhai o'r safonau lleiaf a osodir gan y llywodraeth, er mwyn eu gwneud yn hawdd ac yn fforddiadwy. Gallai eich cyflogwr gynnig un i chi, neu gallwch godi un eich hunan.

Mae rhai cyflogwyr yn darparu **pensiynau gwaith**. Gallai'r rhain fod yn **gynlluniau cyflog terfynol (budd diffiniedig)**, sy'n darparu incwm pensiwn yn seiliedig ar y nifer o flynyddoedd rydych wedi bod yn aelod a'ch cyflog terfynol. Nid yw'r rhain yn gyffredin nawr. Mae'r **cynlluniau cyfraniad diffiniedig**, sy'n gweithio fel pensiynau personol, yn fwy cyffredin.

PWY ALL HELPŮ?

Mae amrediad o wefannau cymharu prisiau yswiriant a siopa ar gael y gallwch eu hadolygu a'u harchwilio, yn cynnwys chwilio am gynhyrchion drwy Google.

Ar gyfer cyfrifiadau pensiwn, ewch i www.moneymadeclear.org.uk/tools/pension_calculator.html ac ymgyswrtwch â'r offeryn gan ddefnyddio gwybodaeth wir a dychmygol.

Am enghraifft o wefan yswiriant a sut caiff y premiymau eu cyfrifo, gweler Cyd-destun tri yn Let's get functional: www.letsgetfunctional.org/

TAFLEN FYFYRIO

- Meddylwch am y deilliannau dysgu sy'n berthnasol i chi yn unig
- Ticiwch p'un ai rydych yn credu y'i gwnaethoch yn dda, neu a allech wella
- Ysgrifennwch syniad am sut gallech wella

Deilliant dysgu:	Fe wnes i hwn yn dda	Gallwn wella ar hwn	Gallwn wella trwy...
Esbonio sut gall yswiriant helpu i'm talu am golled neu ddifrod			
Rhestru eitemau neu weithgareddau ble mae'n ofynnol yn gyfreithiol i mi gael yswiriant			
Rhestru eitemau neu weithgareddau ble mae'n beth cyfrifol i mi gael yswiriant			
Disgrifio gwahanol lefelau o sicrwydd yswiriant			
Disgrifio ble galla i ddod o hyd i ffynonellau dyfynbrisiau yswiriant			
Ystyried pam gallai yswiriant bywyd fod yn beth gwerthfawr i'w gael			

TAFLEN FYFYRIO

- Meddylwch am y deilliannau dysgu sy'n berthnasol i chi yn unig
- Ticiwch p'un ai rydych yn credu y'i gwnaethoch yn dda, neu a allech wella
- Ysgrifennwch syniad am sut gallech wella

Deilliant dysgu:	Fe wnes i hwn yn dda	Gallwn wella ar hwn	Gallwn wella trwy...
Esbonio mai pensiwn fydd ffynhonnell fy incwm pan fyddaf yn ymddeol			
Rhestru rhai ffynonellau o incwm pensiwn, gan gynnwys - gan y wladwriaeth, fy nghyflogwr a phensiwn preifat?			
Esbonio pam ddylwn i gynnwys cynllunio pensiwn yn fy nghyllideb			
Esbonio pam ddylwn i ddechrau cyfrannu at fy mhensiwn yn gynnar yn fy oes			
Disgrifio sut alla i ddefnyddio cyfrifiannell pensiwn i amcangyfrif faint o incwm fydd ei angen arnaf pan fyddaf yn ymddeol, a'r taliadau misol mae'n rhaid i mi eu gwneud i gyflawni'r incwm hwn			

TAFLEN FYFYRIO

- Meddylwch am y deilliannau dysgu sy'n berthnasol i chi yn unig
- Ticiwch p'un ai rydych yn credu y'i gwnaethoch yn dda, neu a allech wella
- Ysgrifennwch syniad am sut gallech wella

Deilliant dysgu:	Fe wnes i hwn yn dda	Gallwn wella ar hwn	Gallwn wella trwy...
Clustnodi gwefannau cymharu prisiau ar gyfer gwahanol wasanaethau a chynhyrchion			
Esbonio sut gall gwefannau cymharu prisiau fy helpu i gael bargaen well			
Cymharu prisiau cynnyrch cartref gan ddefnyddio'r wefan			
Cymharu prisiau cynnyrch ariannol fel benthyciad, gan ddefnyddio'r wefan			